

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS

NUTARTIS

2024 m. sausio 5 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas Marijus Kursevičius rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro pavaduotojo Ginto Ivanausko (toliau – ir Prokuroras) skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjo 2023 m. gruodžio 6 d. nutarties, kuria pareiškėjo Aurimo Drižiaus (toliau – ir Pareiškėjas) skundas tenkintas iš dalies ir Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra (toliau – ir Generalinė prokuratūra) įpareigota išnagrinėti Aurimo Drižiaus 2023 m. birželio 5 d. elektroniniu paštu pateiktą pareiškimą ir priimti motyvuotą procesinį sprendimą bei išsiųsti jį pareiškėjui.

Teismas

n u s t a t ė :

I. Nagrinėjamo klausimo esmė

- Generalinėje prokuratūroje 2023 m. birželio 5 d. gautas Pareiškėjo skundas, kuriuo jis nesutinka su Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojo M. Jovaišos 2023 m. birželio 2 d. atsakymu Nr. 17.2.-1733 bei reikalauja skunde nurodytiems pareigūnams pradėti ikiteisminį tyrimą dėl piktnaudžiavimo tarnyba, tarnybos pareigų neatlikimo, dokumentų klastojimo, kuriuos, Pareiškėjo teigimu, jie padarė priimdami sprendimus dėl jo skundų ar pateikdami į juos atsakymus.
- Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiasis prokuroras Artūras Urbelis 2023 m. birželio 13 d. raštu Nr. 17.2-1836 pateikė atsakymą į Pareiškėjo 2023 m. birželio 5 d. skundą, kuriuo konstatavo, kad pagal šį skundą nėra pagrindo panaikinti Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojo M. Jovaišos 2023 m. birželio 2 d. atsakymą Nr. 17.2.-1733, kuriuo paliktas nenagrinėtas 2023 m. gegužės 26 d. Pareiškėjo kreipimasis dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo. Generalinės prokuratūros 2023 m. birželio 5 d. rašte Nr. 17.2-1836 pažymėta, kad Pareiškėjo 2023 m. gegužės 26 d. pareiškimas

Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojo M. Jovaišos 2023 m. birželio 2 d. atsakyme Nr. 17.2.-1733 pagrįstai identifikuotas kaip kartotinis, abstraktus pobūdžio ir užgaulus, jame iš esmės reiškiamas deklaratyvus nepasitenkinimas dėl pateikto atsakymo, todėl nėra pagrindo spręsti dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – ir BPK) nustatyta tvarka.

- Vilniaus miesto apylinkės teisme gautas Pareiškėjo 2023 m. rugsėjo 18 d. skundas, kuriame jis nurodo, kad Pareiškėjas 2023 m. birželio 5 d. kreipėsi į Generalinę prokuratūrą su skundu, kuriame išvardino sunkius teisėjų ir prokurorų nusikaltimus – dokumentų klastojimą, piktnaudžiavimą, persekiojimą už teisėtą veiklą, tačiau per tris mėnesius taip ir negavo jokio atsakymo, prokuratūra nesilaikė BPK 168 straipsnyje nustatytos atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą tvarkos, todėl prašė įpareigoti Generalinę prokuratūrą tinkamai reaguoti į jo skundą ir priimti nutarimą pradėti ar atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą dėl jo skundo ir jį persiųsti Pareiškėjui.
- Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjas 2023 m. gruodžio 6 d. nutartimi Pareiškėjo skundas tenkintas iš dalies ir Generalinė prokuratūra įpareigota išnagrinėti Aurimo Drižiaus 2023 m. birželio 5 d. elektroniniu paštu pateiktą pareiškimą ir priimti motyvuotą procesinį sprendimą bei išsiųsti jį pareiškėjui.

II. Skundo aukštesniajam teismui, atsiliepimo į skundą argumentai

- Skundu Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro pavaduotojas Gintas Ivanauskas prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjo 2023 m. gruodžio 6 d. nutartį ir priimti dėl skundo naują sprendimą – A. Drižiaus 2023 m. rugsėjo 18 d. skundą palikti nenagrinėtu. Skundas grindžiamais šiais argumentais:
 - Ikiteisminio tyrimo teisėjas rėmėsi išimtinai Pareiškėjo pateikta informacija apie tai, kad atsakymo iš Generalinės prokuratūros negavo ir neturėjo galimybės pateikti teismui reikiamą informaciją. Prokuratūra nebuvo informuota apie Pareiškėjo skundą. Priešingai nei teigiama Pareiškėjo skunde ir skundžiamoje nutartyje, Generalinėje prokuratūroje 2023 m. birželio 5 d. gautas skundas išnagrinėtas, vadovaujantis Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje aprašo, patvirtino Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. I103 „Dėl Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo patvirtinimo (toliau – ir Aprašas) nuostatomis ir Pareiškėjui teisės aktų nustatyta tvarka pateiktas išsamus 2023 m. birželio 13 d. atsakymas Nr. 17.2.-1836, kuriame paaiškintos priežastys, dėl kurių nėra teisinio pagrindo spręsti dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo BPK nustatyta tvarka ir išaiškinta pateikto atsakymo apskundimo tvarka.
 - Pareiškėjo teiginiai, kad jis negavo atsakymo, yra klaidinantys, kadangi Pareiškėjas, ginčydamas 2023 m. birželio 13 d. atsakymą Nr. 17.2.-1836, teikė skundus tiek administraciniam teismui, tiek Generalinei prokuratūrai (administracinė byla Nr. eI2-10368-595/2023, Nr. eAS-444-502/2023, teismo proceso Nr. 3-61-3-06950-2023). Nesutikdamas su Generalinės prokuratūros 2023 m. rugsėjo 25 d. informacinio-aiškinamojo pobūdžio atsakymu Nr. 17.2.-2694, pateiktu išnagrinėjus Pareiškėjo 2023 m. rugpjūčio 28 d. skundą, jį skundė bendrosios kompetencijos teismui. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. spalio 17 d. nutartimi Pareiškėjo skundas paliktas nenagrinėtu, o ši teismo nutartis palikta nepakeista Vilniaus

apygardos teismo 2023 m. lapkričio 9 d. nutartimi byloje Nr. 1S-352-1035/2023. Papildomai skunde pažymima, kad Pareiškėjas sistemingai kreipiasi į Generalinę prokuratūrą ir kitas institucijas keldamas analogiškus klausimus, t. y. prašydamas persekioti asmenis už jų profesinę veiklą, o tai neatitinka baudžiamojo proceso įstatymo paskirties ir tikslų, o įstatymo suteiktomis teisėmis asmuo turi naudotis sąžiningai ir jomis nepiktnaudžiauti. Tais pačiais klausimais prokuratūros atsakymuose ne kartą buvo išaiškinta, kad neva padarytų nusikalstamų veikų kildinimas iš jų sprendimų, priimtų vykdant darbinės funkcijas, yra nepagrįstas ir nemotyvuotas veikimas, kuriuo kuriama klaidinga teisės taikymo praktika ir pan.

- Nagrinėjamu atveju Pareiškėjo skundas, kuriame buvo keliamas klausimas dėl jo 2023 m. birželio 5 d. skundo, pateikto Generalinei prokuratūrai, neišnagrinėjimo ir atsakymo į jį nepateikimo, neskundžiant jokio konkretaus prokuroro nutarimo ar procesinio veiksmo atliekamame ikiteisminiame tyrime ar medžiagoje atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, nepriskirtinas pagal kompetenciją nagrinėti ikiteisminio tyrimo teisėjui.
- Apie tai, kad visų baudžiamajame procese veikiančių subjektų funkcijos yra atskirtos, ir kad ikiteisminio tyrimo teisėjas (taip pat ir aukštesnysis teismas) neturi įgaliojimų įpareigoti prokurorą priimti nutarimą pradėti arba atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, konstatuota ne vienoje ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje, kuria atsisakyta priimti pareiškėjo teiktus skundus dėl iš esmės analogiškų klausimų, susijusių su pareiškėjo prašymų prokuratūroje neišnagrinėjimo BPK nustatyta tvarka, prašant įpareigoti prokuratūrą priimti sprendimą dėl ikiteisminio tyrimo (ne)pradėjimo. Minėtų teismo sprendimų pagrįstumą ir teisėtumą patikrinęs aukštesnysis teismas, šiuos sprendimus paliko galioti (pvz., Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 18 d. nutartis (skundo Nr. 1S-324-908/2023), Vilniaus apygardos teismo 2023 m. lapkričio 9 d. nutartis (baudžiamoji byla Nr. 1S-352-1035/2023), Vilniaus apygardos teismas 2023 m. lapkričio 30 d. nutartis (skundas Nr. 1S-376-898/2023)).
- Atsiliepimu Pareiškėjas prašo atmesti Prokuroro skundą kaip nepagrįstą ir nusišalinti nuo šio skundo nagrinėjimo visą Vilniaus apygardos teismą, nes daugiau nei dešimt šio teismo teisėjų yra padarę jo atžvilgiu sunkius nusikaltimus. Atsiliepimo dalyje, susijusioje su prašymu atmesti Prokuroro skundą, Pareiškėjas nurodo, kad Aprašas negali prieštarauti BPK. Jo manymu, Prokuratūra sąmoningai klaidina žmones siųsdama juos skųsti savo raštus į administracinį teismą, puikiai žinodama, kad tai ne administracinių teismų kompetencija. Prokuroras klastoja savo skundą nurodydamas, kad Pareiškėjo išvardintos aplinkybės ir nusikaltimai tėra jo deklaratyvūs teiginiai. Kitoje atsiliepimo dalyje dėstomi argumentai, kuriais tiesiogiai neatsiliepiama į Prokuroro skundo argumentus.

III. Aukštesniojo teismo argumentai ir išvados

- Skundas tenkinamas.
- Pareiškėjas skunde prašo nusišalinti visą Vilniaus apygardos teismą nuo skundo nagrinėjimo. Tačiau aukštesnysis teismas pažymi, kad, vadovaujantis BPK 58 straipsniu, visais atvejais asmuo, teikiantis prašymą dėl nu(si)šalinimo, turi argumentuotai ir motyvuotai nurodyti nu(si)šalinimo pagrindą, t. y. aplinkybes, keliančias pagrįstų abejonių dėl teisėjo nešališkumo. Be to, vadovaujantis BPK 59 straipsnio nuostatomis, nušalinimas teisme gali

būti pareikštas tik tą bylą nagrinėjančiam teisėjui (teisėjams). Pažymėtina, kad teisėjas, nagrinėjantis skundą, nesprendžia klausimo dėl visų teismo teisėjų, kurie bylos nenagrinėja, nušalinimo. Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas nenurodė aplinkybių, dėl kurių jo skundą nagrinėjantis teisėjas turėtų būti nušalintas ar dėl kurių jis turėtų nusišalinti. Tokių aplinkybių nenustatė ir pats skundą nagrinėjantis teisėjas, todėl konstatuoja, kad nėra BPK 58 straipsnyje numatytų nušalinimo pagrindų.

- Aukštesnysis teismas, susipažinęs su skundžiamos nutarties motyvais, Prokuroro skundo bei Pareiškėjo atsiliepimo į skundą argumentais ir skundai nagrinėti pateikta medžiaga, sprendžia, kad skundžiama nutartis yra neteisėta ir nepagrįsta, todėl naikintina.
- Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjas 2023 m. gruodžio 6 d. nutartimi Pareiškėjo skundą tenkino iš dalies ir įpareigojo prokuratūrą išnagrinėti Pareiškėjo 2023 m. birželio 5 d. elektroniniu paštu pateiktą pareiškimą bei priimti motyvuotą procesinį sprendimą ir išsiųsti jį Pareiškėjui iš esmės remdamasis BPK 168 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reglamentavimu. Šiame kontekste aukštesnysis teismas pažymi, kad teismas negali įpareigoti prokurorą arba ikiteisminio tyrimo pareigūną pradėti ikiteisminį tyrimą, nes tai yra išimtinė šių ikiteisminio tyrimo subjektų kompetencija (BPK 169, 171 straipsniai). Nepaisant to, Pareiškėjas teigus teigdamas, kad, vadovaujantis BPK 168 straipsnio 2 dalimi, atsisakydamas pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas surašo motyvuotą nutarimą. Baudžiamojo proceso įstatyme numatyta, kad BPK 168 straipsnio 2 dalies prasme priimtas nutarimas gali būti skundžiamas (BPK 168 straipsnio 5 dalis). Šiuo atveju dėl Pareiškėjo skundo, kuriame jis prašė skunde nurodytiems pareigūnams pradėti ikiteisminį tyrimą dėl piktnaudžiavimo tarnyba, tarnybos pareigų neatlikimo, dokumentų klastojimo ir pan., prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno motyvuotas nutarimas, kuris gali būti skundžiamas BPK nustatyta tvarka, nebuvo priimtas. Tačiau priešastys, dėl kurių toks nutarimas nebuvo priimtas ir Pareiškėjo skundas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo nebuvo BPK nustatyta tvarka išnagrinėtas, yra nurodytos vadovaujantis Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo 55 punktu surašytame Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro Artūro Urbelio 2023 m. birželio 13 d. rašte Nr. 17.2-1836. Pagal baudžiamojo proceso įstatymą skundai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų gali būti paduodami, kol vyksta ikiteisminis tyrimas (BPK 63, 64 straipsniai) arba kai motyvuotu nutarimu atsisakoma pradėti ikiteisminį tyrimą (BPK 168 straipsnis). Baudžiamojo proceso įstatyme nenumatyta galimybė teikti skundus ikiteisminio tyrimo teisėjui dėl prokuroro aiškinamųjų raštų, kuriais yra atsakoma į asmens pateiktą prašymą, pareiškimą ar skundą. Nagrinėjamu atveju Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro Artūro Urbelio 2023 m. birželio 13 d. raštas Nr. 17.2-1836, nepaisant to, kad juo iš esmės išaiškinta, jog žemesniojo prokuroro 2023 m. birželio 2 d. raštas Nr. 17.2.-1733 (kurį savo 2023 m. birželio 5 d. skundu skundė Pareiškėjas) pagrįstas ir teisėtas, laikytinas informacinio pobūdžio dokumentu, priimtu vadovaujantis ne BPK nustatytu teisiniu reglamentavimu, o Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nuostatomis. Pastebėtina, kad Aprašo 56 punkte numatyta, kad negali būti skundžiami šie atsakymai: 1) informacinio-aiškinamojo pobūdžio; 2) kuriuose nurodyta, kad pareiškėjas yra pasinaudojęs visomis ginčo išsprendimo įstatymų nustatyta tvarka galimybėmis.
- Iš pirmiau paminėto Generalinės prokuratūros rašto turinio matyti, kad šis raštas yra būtent tokio pobūdžio, t. y. jis nelaikytinas prokuroro procesiniu sprendimu ar procesiniu veiksmu

BPK prasme. Jame aiškiai nurodyta, kad Pareiškėjas ne kartą buvo informuotas, jog vien tai, kad Pareiškėjo netenkina teisėjų ar kitų pareigūnų priimti sprendimai ar pateikti atsakymai, taip pat juose nurodyti motyvai, tam tikrų aplinkybių konstatavimas, kurių pagrindu priimamas sprendimas, savaime nėra ir negali būti pagrindu teigti, kad teisėjai ar kiti pareigūnai neatlieka ar netinkamai atlieka savo pareigas ir kad reikia spręsti klausimą dėl tokių sprendimus priėmusių asmenų patraukimo baudžiamojon atsakomybėn. Taip pat Pareiškėjui pakartotinai paaiškinta, kad tokie pareiškimai, nesant konkrečių objektyvių duomenų apie galimai padarytas nusikalstamas veikas, nenagrinėtini dėl jų deklaratyvumo, kartotinumų, neaiškumo ir nepagarbaus turinio ir pan., todėl Pareiškėjo pareiškimas negali būti nagrinėjamas BPK nustatyta tvarka ir dėl jo negali būti priimtas vienas iš BPK 168 straipsnio 2 dalyje numatytų procesinių sprendimų. Šiame kontekste pažymėtina, kad paminėtame Apraše aptartu teisiniu reguliavimu yra užkertama galimybė asmenims piktnaudžiauti teise ir skūsti bet kokius atitinkamų institucijų ar pareigūnų priimamus sprendimus, nes priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos nagrinėti tuos pačius klausimus iš naujo neribotą kiekį kartų ir tokiu būdu trikdyti jų darbą.

- Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, skundžiama Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjo 2023 m. gruodžio 6 d. d. nutartis naikintina ir dėl skundo priimtinas naujas sprendimas – A. Drižiaus 2023 m. rugsėjo 18 d. skundas paliktinas nenagrinėtu.

-

- Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 442 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

-

- n u t a r i a :

-

- Tenkinti Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro pavaduotojo Ginto Ivanausko skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjo 2023 m. gruodžio 6 d. nutarties.

- Panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjo 2023 m. gruodžio 6 d. d. nutartį ir dėl skundo priimti naują sprendimą – Aurimo Drižiaus 2023 m. rugsėjo 18 d. skundą palikti nenagrinėtu.

- Nutartis neskundžiama.

Teisėjas
Kursevičius

Marijus

-